

IN BERAAD

juni
2019

Inspiratie voor de nieuwe Vlaamse regering

Na de parlementsverkiezingen van 26 mei 2019 staan we voor een nieuwe regering. In januari bracht de Vlor al een memorandum uit met zeven beleidsthema's die een volgende regering zou moeten aanpakken en de kritische voorwaarden daarvoor. Dat memorandum stond ook centraal tijdens een debatvoormiddag in het Vlaams Parlement waarop politici van de Vlaamse politiek partijen reageerden op die prioriteiten van de onderwijspartners en onderwijsstandpunten toelichtten.

● www.vlor.be/memorandum2019

Binnen de Vlaamse Onderwijsraad gingen de raden van de verschillende onderwijsniveaus nog verder aan de slag en werkten ze verschillende specifieke adviezen uit ter inspiratie voor het regeerakkoord van de nieuwe Vlaamse regering.

In dit laatste nummer voor het ingaan van de zomervakantie leest u alles over deze specifieke adviezen van de verschillende onderwijsniveaus.

- ⇒ **BASISONDERWIJS** Tijd voor een volwaardig toekomstplan basisonderwijs
- ⇒ **SECUNDAIR ONDERWIJS** Drempels wegwerken in duaal leren
- ⇒ **HOGER ONDERWIJS** Het hoger onderwijs van de toekomst | Instap- en ijkingsstoetsen
- ⇒ **VOLWASSENENONDERWIJS** Een toekomstgerichte visie over het volwassenenonderwijs als partner in levenslang en levensbreed leren | NT2 en sociale participatie
- ⇒ **DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS** Toetsstenen voor het dko-beleid
- ⇒ **NIVEAU-OVERSTIJGENDE THEMA'S** Krijtlijnen voor een STEM-actieplan 2020-2030 | Continuïteit in schoolloopbanen van jonge nieuwkomers garanderen
adviezen uitgebracht op 27/06/2019, raadpleegbaar op www.vlor.be

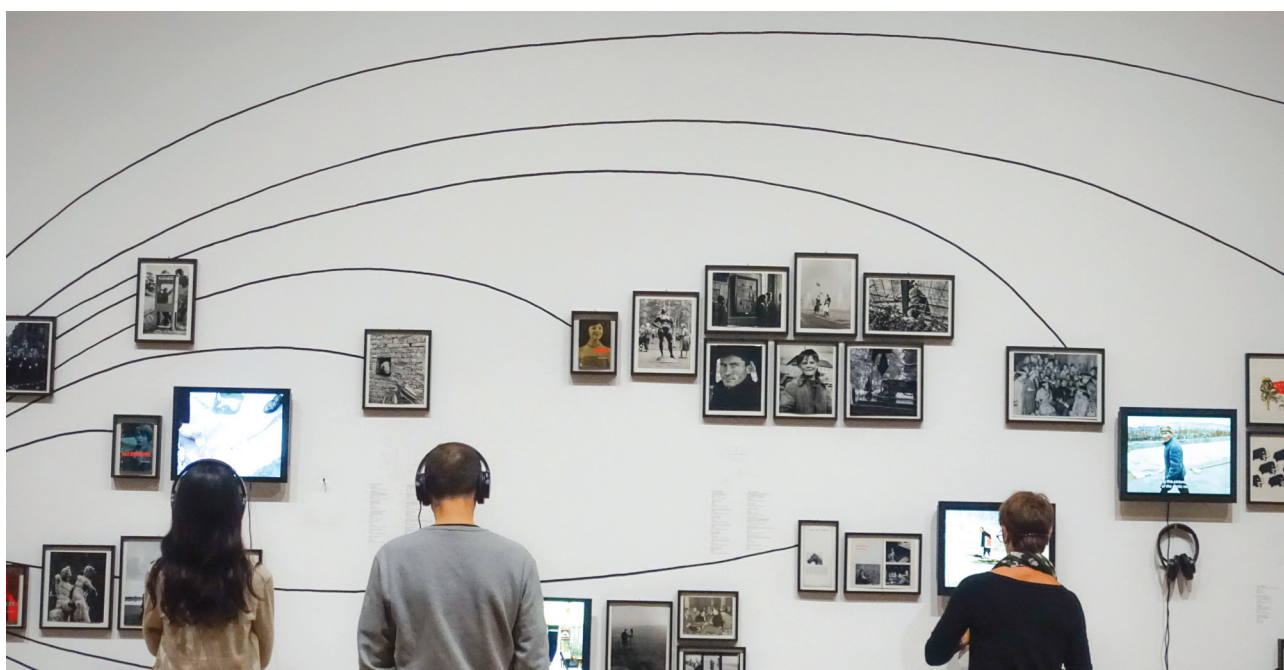

foto: Amaren Geers – Dé Kunsthumaniora Antwerpen

Tijd voor een volwaardig plan basisonderwijs

De Vlor wijst al enkele jaren op de noden in het basisonderwijs. Basisscholen hebben meer werkingsmiddelen en meer omkadering nodig om hun opdracht, namelijk doelgericht werken aan een brede basisvorming voor alle leerlingen, kwaliteitsvol te kunnen realiseren.

Het voorbereidende werk om tot een toekomstplan voor een sterk basisonderwijs te komen, ligt klaar. Over de voorstellen van de sociale partners (onderwijsverstrekkers en vakbonden) bestaat er binnen de Vlor een breed gedragen consensus. Ze bouwen verder op eerdere Vlor-adviezen en visie op de missie en de eigenheid van het basisonderwijs. Het is nu aan de nieuwe Vlaamse regering om beslissende stappen zetten.

Parlementaire resolutie

Een maand voor de verkiezingen keurde het Vlaams Parlement nog een belangrijke resolutie over het basisonderwijs goed. Die droeg de volgende Vlaamse regering op werk te maken van een plan basisonderwijs met minstens volgende maatregelen: het gelijk-schakelen van de werkingsmiddelen van het kleuter- en lager onderwijs vanaf 2019-2020, bijkomende kinderverzorgsters en zorgleraren en een betere administratieve, pedagogische en beleidsondersteuning.

De resolutie was een krachtig signaal waarmee de politiek aangeeft de zorgen te delen over de kwaliteit en over de noden van het basisonderwijs. Maar het is onvoldoende. De Vlor verwacht meer dan wat in de resolutie staat.

In de week na de parlementsverkiezingen bracht de raad een nieuw advies uit om opnieuw druk te zetten op een omvattend, samenhangend plan basisonderwijs. Meer dan nu uit de resolutie blijkt, moet er sprake zijn van een samenhangend geheel van maatregelen vanuit een langetermijnvisie, met investeringen gespreid over maximaal twee legislaturen.

Basisfinanciering

De gelijkschakeling van de werkingsmiddelen van het kleuteronderwijs tot het niveau van die van het lager onderwijs werd al meteen in een decreet verankerd. Voor een volledig schooljaar gaat het om een investering van 50 miljoen euro. Daarnaast wil de Vlor de werkingsmiddelen van het hele basisonderwijs verhoogd zien. Er is sprake van een jarenlange onderfinanciering. Het basisonderwijs moet kosteloos worden, zodat elk kind voldoende kansen krijgt aangeboden, ongeacht de thuissituatie.

De leraar en het team

Er is een politieke consensus over de nood aan bijkomende kinderverzorgsters en zorgleraren. Hoeveel daarin geïnvesteerd zal worden, is echter nog niet duidelijk. De Vlor stelt voor om te evolueren naar een bijkomende zorgleraar per 83 leerlingen. Ook is er nood aan een kinderverzorgster per 18,5 kleuters jonger dan 4 jaar, waarbij de school zelf bepaalt hoe ze zich precies organiseert.

Wat de resolutie ook niet vermeldt, is de nood aan meer tijd voor leraren om te overleggen en bij te scholen. De Vlor vindt het belangrijk dat er in de toekomst twee bijkomende lestijden komen per 18,5 leerlingen en dat het aantal halve dagen pedagogische studiedagen uitgebreid wordt.

Ook wil de Vlor het debat over de inzet van masters in het basisonderwijs verder zetten op basis van recent onderzoek. Enkele dagen na het uitbrengen van zijn advies, werd het onderzoeksrapport door de minister vrijgegeven.

Beleidskracht en schoolorganisatie

De Vlor ondersteunt de maatregel voor een betere administratieve, pedagogische beleidsondersteuning en stelt voor om de puntenenveloppe die de scholengemeenschappen ontvangen, gevoelig te verhogen. Ook is hij voorstander om in de toekomst te werken met een geïntegreerde puntenenveloppe. Zo kunnen schoolbesturen zelf nagaan op welk niveau de ondersteuning van scholen en vestigingsplaatsen het best kan gebeuren.

foto: Emma Rutten – Dé Kunsthumaniora in Antwerpen

De Vlor vindt ook dat directeurs in het basisonderwijs nog minder zelf voor de klas moeten staan. Sinds september 2018 zijn directeurs van scholen met meer dan 100 leerlingen vrijgesteld van lesopdrachten. Analoog aan het secundair onderwijs, pleit de Vlor voor een directeur zonder lesopdracht vanaf 83 leerlingen.

- Lees het advies 'Tijd voor een volwaardig toekomstplan basisonderwijs' (29/05/2019) op www.vlor.be/adviezen

Internationalisering in het basisonderwijs

Op 7 mei 2019 organiseerde de Vlor een seminarie voor wie meer te weten wilde komen over de mogelijkheden om in het basisonderwijs aan internationalisering te doen. Dat kan zeer laagdrempelig door in te zetten op talenkennis en virtuele uitwisseling, bijvoorbeeld. Maar je kan ook gaan voor een echt fysieke uitwisseling met een school in een ander land. Op het seminarie getuigden een aantal sprekers over hun ervaringen en konden deelnemers kennismaken met concrete projecten.

- Lees het verslag van het seminarie over internationalisering in het basisonderwijs op www.vlor.be/activiteiten-verslagen

Drempels wegwerken in duaal leren

Hoe voorkomen we dat er na de uitdoving van leren en werken een erg diverse groep leerlingen uit het deeltijds beroepsonderwijs geen plaats vindt in het onderwijs? De Vlor roept beleid én onderwijsinstellingen op om zich daarop voor te bereiden. Het is namelijk niet omdat leren en werken verdwijnt, dat ook de doelgroep verdwijnt.

Op 13 juni 2019 bracht de raad op eigen initiatief een advies uit waarin hij maatregelen voorstelt om duaal leren uit te bouwen als een leerweg waartoe alle leerlingen waarvoor dat een gepast traject is, ook effectief toegang krijgen.

- Lees het advies 'Drempels wegwerken in duaal leren. Toekomstperspectief voor huidige doelgroep leren en werken' (13/06/2019) op www.vlor.be/adviezen

Samenwerking tussen aanbieders van trajecten naar diploma SO

Een diploma secundair onderwijs behalen kan via verschillende trajecten. Die trajecten komen tegemoet aan verschillende profielen van leerlingen of cursisten, verschillende behoeften en verwachtingen. Tijdens een seminarie op 21 mei 2019 verkende de Vlor of meer samenwerking tussen de aanbieders ertoe kan leiden dat meer jongeren en volwassenen een passend traject vinden naar een diploma secundair onderwijs.

- Lees het verslag van het seminarie over tweedekansleerwegen op www.vlor.be/activiteiten-verslagen

Het hoger onderwijs van de toekomst

De samenleving van vandaag evolueert snel en wordt steeds complexer. Maatschappelijke veranderingen zoals de demografische diversifiëring, de groei naar de kenniseconomie en technologische ontwikkelingen plaatsen het hoger onderwijs voor nieuwe uitdagingen. Wat is er nodig opdat het Vlaamse hoger onderwijs voldoende toekomstbestendig zou zijn? Het hoger onderwijs moet zichzelf immers voortdurend blijven afvragen of het voldoende bijdraagt aan een welvarende maatschappij.

Wat is nodig om het Vlaamse hoger onderwijs voldoende toekomstbestendig te maken?

Om dit te kunnen realiseren, is inzet nodig van alle betrokken partners. Het is aan de overheid om de nodige randvoorwaarden te vervullen. Dit betekent een adequate financiering, een consequente en efficiënte regelgeving en een betere afstemming tussen het hoger onderwijs en het secundair onderwijs.

Van de instellingen verwacht de Vlor een engagement om een kwaliteitsvol hoger onderwijs te blijven aanbieden en toekomstgericht verder te ontwikkelen. Daarvoor is het nodig dat ze openstaan voor (internationale) samenwerking, onderwijsinnovatie, democratisering en samenwerking met andere instellingen, het secundair onderwijs en de arbeidsmarkt.

Studenten en alumni kunnen de instellingen bijstaan in de evolutie naar een modern en duurzaam hoger onderwijs, door uitdrukkelijk te participeren aan het beleid en ook te zorgen voor terugkoppeling op basis van ervaringen na het behalen van een diploma.

De Vlor ziet ook een belangrijke rol weggelegd voor de arbeidsmarkt. Daar moet een bereidheid zijn om samen te werken en een engagement op te nemen in verschillende vormen van werkplekleren.

Ten slotte wijst de Vlor ook op het belang van maatschappelijke perceptie over het diploma hoger onderwijs. De raad pleit hier voor een ommekeer: het is niet zo dat alle studenten noodzakelijkerwijs het hoogste diploma moeten behalen. Bachelor-, master- en graduaatsopleidingen hebben allen hun specifieke en waardevolle finaliteiten.

- Lees het advies 'Uitdagingen en kansen voor het hoger onderwijs van de toekomst' (11/06/2019) op www.vlor.be/adviezen

Instap- en ijkingsstoetsen naar het hoger onderwijs

Om bepaalde opleidingen in het hoger onderwijs aan te vatten, moeten toekomstige studenten een verplichte, niet-bindende toelatingsproef afleggen. Dat is het geval voor de opleidingen burgerlijk ingenieur, burgerlijk ingenieur-architect en diergeneeskunde (ijkingsstoets) en voor de kandidaat-studenten voor de educatieve bachelor lerarenopleiding (instapstoets). De toetsen zijn verplicht, maar niet-bindend. Ze moeten potentiële studenten een beeld geven over hun vaardigheden in relatie tot het verwachte instapniveau voor de opleiding.

Omdat de mogelijkheid bestaat dat die ijkings- en/of instapstoetsen ook zullen worden uitgebreid naar andere opleidingen, formuleerde de Vlor een aantal bedenkingen bij die instrumenten.

De Vlor vindt een degelijk studiekeuzeproces erg belangrijk. Kwaliteitsvolle instrumenten die dat proces begeleiden en versterken, verdienen daarom de nodige aandacht. Daarom moeten de kwaliteit en de effecten van de toetsen van nabij opgevolgd en gemonitord worden. Er moet ook worden gekeken naar ongewenste ontradende effecten voor studenten uit kansengroepen. Ook afstemming met het secundair onderwijs en over de afnamemodaliteiten is nodig.

De Vlor vraagt dat elke uitbreiding van de toetsen met de nodige omzichtigheid behandeld wordt. De overheid moet telkens samen met de instellingen bekijken wat de noden en behoeften van de opleidingen zijn en of er al instrumenten bestaan die daaraan tegemoetkomen.

- Lees het advies over instapstoetsen en ijkingsstoetsen (11/06/2019) op www.vlor.be/adviezen

Een toekomstgerichte visie over het volwassenenonderwijs

Het volwassenenonderwijs heeft de afgelopen periode heel wat hervormingen gekend, zoals de schaalvergroting, het nieuwe financieringssysteem en verschuivingen in het aanbod. Met het vooruitzicht van een nieuwe Vlaamse regering bracht de Vlor een advies uit waarin hij aangeeft hoe een toekomstgericht volwassenenonderwijs kan worden gerealiseerd als onderdeel van een globaal beleid voor levenslang leren in Vlaanderen.

Dit zijn de strategische doelstellingen waaraan de Vlor het beleid van de nieuwe Vlaamse regering zal aftoetsen. Het volwassenenonderwijs:

- is de voorkeurspartner in levenslang en levensbreed leren;
- waarborgt een brede toegang, met specifieke aandacht voor kansengroepen;
- versterkt een breed aanbod, gericht op competentieverhoging.

Daartoe heeft het volwassenenonderwijs nood aan een:

- wendbare organisatie;
- transparant financieringssysteem;
- professionele organisatie en team;
- flexibel opleidingsaanbod;
- campagne gericht op zichtbaarheid en herkenbaarheid.

- Lees het advies 'Het volwassenenonderwijs als partner in levenslang en levensbreed leren' (11/06/2019) op www.vlor.be/adviezen

Activerend leren in het hoger onderwijs

Als het hoger onderwijs meer wil inspelen op de sterk veranderende noden van de maatschappij, dan zal het sterker moeten inzetten op activerend leren. De Vlor organiseerde op 30 april 2019 een seminarie met enkele goede praktijkvoorbeelden uit instellingen hoger onderwijs.

- Lees het verslag van het seminarie over activerend leren op www.vlor.be/activiteiten-verslagen

Beleidsgericht onderwijsonderzoek

Het Steunpunt Onderwijsonderzoek (SONO) is door de Vlaamse regering erkend als steunpunt voor beleidsrelevant onderzoek voor de periode 2016-2020. De Vlor vindt het steunpunt een meerwaarde voor evidence-informed onderwijsbeleid. Het is positief dat er sterker dan voorheen ingezet wordt op de vertaalslag van de resultaten van het onderzoek. De raad hoopt dan ook dat de volgende Vlaamse regering ervoor kiest om een volgende cyclus beleidsgericht onderwijsonderzoek op te starten.

De overheid moet zich volgens de Vlor nog sterker engageren om beleid met onderzoek te onderbouwen. Zowel onderzoekers als gebruikers van onderzoek hebben belang bij een systematische, transparantere én snellere vrijgave van onderzoek. Om optimaal zijn rol in het beleidsproces en de vertaalslag naar het werkveld te kunnen spelen, wil de Vlor een duidelijk zicht hebben op wanneer rapporten vrijgegeven worden.

Naast beleidsgericht onderwijsonderzoek moet er ook ruimte zijn voor onderzoek naar kennisvragen vanuit de klaspraktijk. De Vlor dringt aan op een apart fonds voor praktijkgericht onderwijsonderzoek in de nieuwe legislatuur.

- Lees het advies 'Steunpunt beleidsgericht onderwijsonderzoek: meerwaarde en verwachtingen voor de toekomst' (23/05/2019) op www.vlor.be/adviezen

NT2 en sociale participatie

De Vlor werkte ook beleidsaanbevelingen uit voor het integratie- en NT2-beleid van de nieuwe regering. Hij pleit daarin voor een taalbeleid met maximale taalleerkansen voor volwassen (nieuwe) migranten met het oog op sociale participatie en sociale cohesie in de Vlaamse samenleving.

Daartoe moet de overheid:

- het volwassenenonderwijs versterken om samen te werken op vlak van sociale participatie;
- de rollen en taken uitklaren van het formeel en non-formeel taalleren;
- NT2 ondersteunen als een duurzaam leer- en loopbaanperspectief;
- de professionele ontwikkeling van centrum en leerkrachten versterken.

- Lees het advies 'NT2 en sociale participatie' (11/06/2019) op www.vlor.be/adviezen

De implementatie van het decreet deeltijds kunstonderwijs

Het nieuwe decreet voor het deeltijds kunstonderwijs (dko) werd bij de start van dit schooljaar ingevoerd. De Vlor maakt de balans op van de aanpassingen aan het decreet die hij zelf had gevraagd. Op basis van de tekortkomingen die door de implementatie duidelijk worden, adviseerde de raad ook wat nodig is om het dko verder te optimaliseren.

Toetsstenen voor het dko-beleid van de volgende Vlaamse regering

De Vlor vindt dat de overheid moet blijven inzetten op tijdige informatie, transparante regelgeving en verlaagde planlast voor een optimale organisatie van het schooljaar. Er moet ook verder werk gemaakt worden van voldoende omkadering voor een kwaliteitsvol dko, met een duidelijke definiëring van de werkingsmiddelen in verhouding met het leerplichtonderwijs, met de bijkomende opdrachten die door het nieuwe decreet aan de academies werden toegewezen en met de lokale context. Het nieuwe financieringssysteem, waaronder de verankering van het toepassingspercentage en invoering van de solidariteitsfactor, zet een rem op een breed en toegankelijk dko.

- Lees het advies 'De implementatie van het decreet deeltijds kunstonderwijs' (15/05/2019) op www.vlor.be/adviezen

VLOR | vlaamse
onderwijsraad

Koning Albert II-laan 37
1030 Brussel
www.vlor.be

Blijf op de hoogte van recente adviezen

Schrijf je in op de digitale nieuwsbrief van de Vlor op www.vlor.be

Volg de Vlor

twitter

@Vlor1

facebook

Vlaamse Onderwijsraad